

08/09/2023

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا فُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا (٧٤) أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا (٧٥)

"Onlar: "Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan gözümüzün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder yap" derler. İşte onlara, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır." (Furkan, 25/74-75)

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her doğan fıtrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi, Hristiyan ya da Mecusi yapar."* (B4775 Buhârî, Tefsîr (Kasas), 2; M6755 Müslim, Kader, 22)

Toplum, kişilerin içinde doğup büyüdüğü, her türlü eğitim ve kazanımlarını oradan elde ettiği, aile dediğimiz sosyal topluluklardan oluşur. Aile, kişilerin içerisinde huzur bulunduğu ve neslin devamının orada sağlandığı sağlıklı bir ortamdır. Aile şeklen küçük ise de konumu itibarıyla büyük bir sosyal topluluktur. Aile hayatının en güzel tarafı çocuklardır. Bu sebeple aile hayatının en önemli fonksiyonlarından biride, o ailede yetişen çocukların davranışlarının ahlaken en güzel noktaya getirilmesidir. Çocuklar insanlara Allah tarafından verilen bir emanettir. Bu emanet, ailenin sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmesi neticesinde dünya ve ahiret mutluluğunun vesilesi olabileceği gibi, gerekli sorumlulukların yerine getirilmemesi neticesinde de dünya ve ahiret sıkıntısı olabilmektedir.

Cocuklar Allah'ın İhsanı ve İmtihan Vesilemizdir.

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (١٥)

Mallarınız ve çocuklarınız ancak birer imtihandır; Allah katında ise büyük bir mükâfat vardır. (64/Tegâbun-15)

عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَنَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ يُكْفِرُهَا الصِّيَامُ وَالصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

Huzeyfe'den nakledildiğine göre Peygamber Efendimiz (sav) şöyle buyuruyor: *"Kişinin ailesi, malı, nefsi, çocuğu ve komşusu ile imtihanı var ya; oruç, namaz, sadaka ve iyiliği*

Dünya hayatında Rabbimizin bize verdiği en büyük nimetlerden biri çocuklarımızdır. Öyle bir lütuftur ki; biz öldükten sonra bize hayır dua eden evlatlarımız **vesilesiyle amel defterimiz kapanmaz sevap ve mükâfata** nail oluruz.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ » رَوَاهُ
مس

Ebû Hüreyre radiyallahu anh’den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:“**İnsan ölünce, üç ameli dışında bütün amellerinin sevabı kesilir: Sadaka-i câriye, kendisinden istifade edilen ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât.**” (Müslim, Vasiyyet 14.)

Dünyaya geldiklerinde yaşadığımız sevincin, büyürlerken yaşadığımız mutlulukların yerini hiç bir şey tutmaz. Çocuklarımız öyle bir nimettir ki;

عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ...وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا ، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ.

“...Allah rızasını umarak ailen için yaptığın her harcamadan muhakkak ecir alırsın, eşinin ağzına koyduğun bir lokmadan bile!”.(Buhârî, Zekât 18; Müslim, Zekât 38, 95, 97; Ebû Dâvûd, Zekât 46)

Her Çocuk Fıtrat üzere Doğar

Birçok eğitimcinin“**Altı yaşa kadar çocuğun karakteri nasılsa, ondan sonraki yaşantısında fazla ekleme yapılmayıp, aynı izlerin devam ettiğini**” söylemeleri önemlidir. (Çevikoğlu Nurten age., İSAV2, sf. 170) Çocuklar gelecekte hayatlarına yön verecek ahlaki değerleri aile içinde anne babasından öğrenir. **Rasulullah (sav)** hadisinde çocuğun **iyi veya kötü yetişmesinde ailenin fonksiyonunu** şöyle ifade etmektedir:

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

“Her çocuk fıtrat üzerine doğar, onu anne ve babası Yahudileştirir veya Hristiyanlaştırır veya Mecusileştirir.” (Müslim, Kader 22, (2658). Irk, renk ve cinsiyet farkı olmaksızın her çocuğun iyiyi kabullenmeye ve güzeli benimsemeye meyilli bir tabiatla yaratıldığını açıkça ifade eden bu sözler, aynı zamanda onun eğitime ne kadar hazır bir yapıda olduğuna da dikkat çekmektedir.

Sorumluluğumuzu **Yüce Rabbimiz** bizlere şöyle hatırlatmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

"Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun..." (Tahrîm, 66/ 6)

Hiz. Ömer (r.a.): "Yâ Rasûlallah! Nefislerimizi koruruz fakat ailemizi nasıl koruyabiliriz?" demişti. Allah Rasûlü (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu: "Allah'ın sizi nehyettiği şeylerden onları nehyeder ve Allah'ın size emrettiği şeyleri onlara emrederseñiz. Bu şekilde onları korumuş olursunuz." (Hakk Dini Kur'an Dili, c; 6 sh: 5112)

أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلكُمْ رَاعٍ ، وَكُلكُمْ مَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، الإمام رَاعٍ وَمَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْنُونَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا... وَكُلكُمْ رَاعٍ وَمَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

İbnu Ömer (r. anhumâ) anlatıyor: "Rasûlullah (a.s) buyurdular ki: “Hepiniz yöneticisiniz ve hepiniz yönettiklerinizden sorumlusunuz. Devlet başkanı yöneticidir ve yönettiklerinden sorumludur. Erkek, eşi ve çocuklarının yöneticisidir ve onlardan sorumludur. Kadın, eşinin evinde yöneticidir ve yönettiğinden sorumludur. Hizmetçi/işçi işverenin (uhdesine verdiği) malının/işinin yöneticisidir ve yönettiğinden sorumludur.” [Buhârî, Ahkâm 1, Cum'a 11, İstikrâz 20, Itk 17, 19, Vesâya 9, Nikâh 81, 90; Müslim, İmâret 20, (1829); Tirmizî, Cihâd 27, 1705]

Emanet olduğuna göre, anne ve baba çocukları üstünde istedikleri gibi tasarrufta bulunma hakkına da sahip değillerdir. Onu doyururken, okuturken, ödüllendirirken, cezalandırırken, kısacası yoğururken Yüce Allah'ın rızasına uygun olan şekli seçmek zorundadırlar. Zira gün gelecek, emanetin sahibi ona nasıl davrandıklarını, neler verdiklerini ya da neleri esirgediklerini soracaktır.

أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلكُمْ رَاعٍ ، وَكُلكُمْ مَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، الإمام رَاعٍ وَمَسْنُونٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ

Başka bir hadisinde Rasulullah(sav)"Çocuğun ismini ve terbiyesini güzel yapmak, ana ve babanın çocuğuna karşı olan görevlerindendir." (Fethu'l-Kebîr, c. 2, sh: 74) buyurmaktadır.

Anne babalık vazifesi, sadece çocuğun karnını doyurup sırtını giydirmekle bitmemektedir. Bunun çok daha ötesine geçmekte, yavrunun terbiyesi gibi yuvanın sınırlarını aşarak tüm toplumu etkileyen bir alana ulaşmaktadır. Çocuk terbiyesi ise hassasiyet isteyen uzun bir süreçtir. Belki de Kur'an'da çocuğun “imtihan vesilesi” olarak adlandırılması, (Enfâl, 8/28; Mü'minûn, 23/55-56) bu sürecin oyalayıcı ve meşakkatli oluşuna da işaret etmektedir.

HZ. Peygamber'in Enes'i Yetiştirmesi

حَدَّثَنَا أَنَسٌ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ ، فَمَا قَالَ لِي أَفٍّ . وَلَا لِمَ صَنَعْتَ وَلَا أَلَّا صَنَعْتَ

Enes b. Mâlik diyor ki: “Hz. Peygamber’e on yıl hizmet ettim. Bana bir kez bile ‘Öf!’, ‘Niçin böyle yaptın?’ ve ‘Şöyle yapsaydın ya!’ demedi.” (B6038 Buhârî, Edeb, 39; B2768 Buhârî, Vesâyâ, 25)

Annesinin elinden tutarak Peygamberimizin huzuruna gelen on yaşındaki Enes, (6379 Buhârî, Deavât, 47; M6375 Müslim, Fedâilü’s-sahâbe, 142) bedenini Resûlullah’ın hizmetine verirken, aslında ruhunu da onun terbiyesine emanet etmiş oluyordu. Hz. Peygamber, sadece Enes’in mescide ya da hâne-i saadete gelerek gününü paylaşmasıyla yetinmez, kendisi de Enesçiğin ailesini ziyaret etmekten hoşlanırdı. Orada yemek yer, öğle uykusuna yatar ve ev halkına cemaatle namaz kıldırırdı. (B380 Buhârî, Salât, 20; D2490 Ebû Dâvûd, Cihâd, 9) Bu sevgi ve samimiyet ile şekillenmişti Enes’in ahlâkı. Tıpkı her çocuğun, anne babasının avuçlarında yoğrulup şekillendiği gibi...

Küçük Enes, kendisini oyunun mutluluğuna kaptırdığı bir anda omzuna dokunan elin sıcaklığı ile irkildi. Ürkek bir hareketle başını çevirdi. Sevgili Peygamberimiz her zamanki gibi gülümseyen çehresi ile karşısında duruyordu. Utandı küçük Hizmetçi. Peygamberinin kendisinden istediği işi yapmamakta direnerek, “**Vallâhi gitmem.**” dediğini, sonra da gönlü olunca yola koyulduğunu hatırladı. Oysa iş bekleyedursun, o çoktan karşısına çıkan çocuklarla oynamaya dalmıştı bile. Görevini unuttuğu için kendine kızdı. Ama **Allah’ın Resûlü** ona kızmamıştı. Yumuşak bir sesle, “**Enesçik! Hadi sana dediğim işi yapmaya gidiver!**” buyurmuştu. Derhâl yürümeye başladı Enes. Bir yandan da affedilmenin verdiği heyecan ve azimle, “**Hemen gidiyorum yâ Resûlallah**” diyordu. (Müslim, Fedâil, 54; Ebû Dâvûd, Edeb, 1)

Eğitim ve Terbiyenin Temeli Sevgidir

حَدَّثَنَا أَنَسٌ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ ، فَمَا قَالَ لِي أَفٍّ . وَلَا لِمَ صَنَعْتَ وَلَا أَلَّا صَنَعْتَ

Enes b. Mâlik diyor ki: “Hz. Peygamber’e on yıl hizmet ettim. Bana bir kez bile ‘Öf!’, ‘Niçin böyle yaptın?’ ve ‘Şöyle yapsaydın ya!’ demedi.” (Buhârî, Edeb, 39; Buhârî, Vesâyâ, 25)

Hz. Peygamberimiz her fırsatta çocukları öper, onları kucağına alır ve onlara sevgi sözleri söylerdi. Ebû Hureyre (r.a) bizlere şöyle bir hadiseyi aktarmaktadır.

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا . فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا . فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ

Akra' b. Hâbis, Resûlullah'ın (sav) torununu öptüğünü görünce, “Benim on çocuğum var ama hiçbirini öpmüş değilim.” demiş, bunun üzerine Allah Resûlü (sav) ona bakmış ve şöyle buyurmuştu: “**Merhamet etmeyene merhamet edilmez!**” (Buhârî, Edeb, 18; Müslim, Fedâil, 65)

Eğitim gibi kutsal bir uğraşının ilk basamağı, çocuğun varlığını tanımak, ona insan olmakla doğuştan hak ettiği saygıyı göstermektir. Muhatabına değer vermeyen ve onun kişiliğine saygı duymayan bir eğitiminin başarılı olması imkânsızdır. Hz. Peygamber'in çocuklarla iletişimde, “**onları adam yerine koymak**” şeklinde özetleyebileceğimiz bir itina derhâl göze çarpmaktadır. Fikirleri değer gören, duyguları dinlenen ve ihtiyaçları dikkate alınan bir çocuğun, anne babası ile sağlıklı bir ilişki geliştirebileceği, dolayısıyla terbiyesi için harcanan gayrete olumlu tepkiler vereceği açıktır. Bu bağlamda Sevgili Peygamberimizin çocuklara selâm vermesi, (Müslim, Selâm, 14) **hatırlarını sorması** (Buhârî, Edeb, 81) ve **tercihlerini öğrenmek istemesi**, (Tirmizî, Ahkâm, 21) onları muhatap kabul etmesi anlamına gelmektedir.

Enes b. Malik bu hususta bizlere şunları aktarmıştır. “**Peygamber (sav) bizim aramıza karışırdı ve güler yüzle biz çocuklara latife ederdi**”(Buhari Edep, 81)

Çocuk Terbiyesinde Kur'an'dan Bir Örnek Lokman (as)

Kuran' ı Kerim de Rabbimiz Lokman (as)'ın oğluna verdiği öğütlerde ilk olarak tevhidî öğütlediğinin görürüz:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (١٣)

"Lokman, oğluna öğüt vererek: Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma! Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür, demişti.(Lokman suresi 31/13)

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ (١٦)

“(Lokman, öğütlerine devamla şöyle demişti:) Yavrucuğum! Yaptığın iş (iyilik ve kötülük), bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu (senin karşına) getirir. Doğrusu Allah, en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.”(Lokman suresi 31/16)

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ (١٧)

“Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar azmedilmeye değer işlerdir.”(Lokman suresi 31/17)

Lokman (as) oğlunun kalbine ilk önce Allah sevgisini ve inancını yerleştirmiştir. Hayatında yapacağı her davranışı düşünerek yapması gerektiğini- Allah'ın her an onu her yerde görüp

gözettiğini ve buna göre hayatını yaşaması gerektiğini öğretmiştir. Bu duygu insan hayatında müthiş bir otokontrol mekanizmasıdır. 17. Ayette Lokman (as) evladına namazı kılmasını, iyilik yaptığı gibi bunu etrafına da yaymasını – kötülük yapmadığı gibi etrafında var olan kötülöklere mani olmasını tavsiye etmiştir. Lokman(as) Rabbimizin bize evladını eğiten bir baba olarak verdiği güzel bir örnektir.

Rasulullah(sav) Çocuklara İlk Ezberlettiğı Ayet

Rasulüllah (sav) çocuklara ilk olarak Allah'ın yüceliğini ifade eden, tevhide vurgu yapan ayetler öğretmiş ve öğretilmesini tavsiye etmiştir. Çocuklarımıza yaşına uygun olarak Allah'ı ve O'na karşı görevlerimizi anlatmalıyız.

Abdu'l-Muttalip ailesinden bir çocuk güzelce konuşmaya başlayınca Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem ona yedi kere şu ayeti okutur, öğretirdi:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِّنَ الدِّىٰلِ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

“De ki: Hamd, hiçbir çocuk edinmeyen, hâkimiyette ortağı olmayan, âcizlikten dolayı bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur. Sen O'nu tekbir ile yücelt.” (İsrâ Suresi, 111)

Peygamber Efendimizin(sav) Abdullah İbn. Abbas'a nasihatı:

Abdullah İbni Abbas -radıyallâhu anh-ümâ'dan nakledildiğine göre şöyle demiştir:

Bir gün Hz. Peygamber'in terkisinde bulunuyordum. Bana: “Yavrucuğum, sana bazı kaideler öğreteyim” dedi ve şöyle buyurdu:

“Allah'ın buyruklarını gözet ki, Allah da seni gözetip korusun. Allah'ın (rıızâsını) her işte önde tut, Allah'ı önünde bulursun. Bir şey isteyeceksen Allah'tan iste. Yardım dileyeceksen, Allah'tan dile! Ve bil ki, bütün bir ümmet toplanıp sana fayda temin etmeye çalışsalar, ancak Allah'ın senin için takdir ettiğı faydayı temin edebilirler. Yine eğer bütün ümmet, sana zarar vermeye kalksalar, ancak Allah'ın senin hakkında takdir ettiğı zararı verebilirler. Çünkü artık kaderi yazan kalem yazmaz olmuş, yazıları değişmeyecek şekilde kesinleşmiştir. (Bundan sonra takdirde herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.)” (Tirmizî, Kıyâmet 59)

Peygamber Efendimiz Çocuklara Hoşgörölü Ve Sabırlı Davranırdı:

Peygamber Efendimiz sadece kendisi çocuklara karşı hoşgörölü ve sabırlı davranmakla kalmamış, çevresindekileri de bu konuda uyarmıştır. Söz gelimi bir gün kucağına aldığı torunu Hasan, üzerine idrarını kaçırınca kızan ve çocuğa vuran Ümmü'l-Fadl'a, “Allah seni ıslah etsin! Oğlumun canını acıttın!” diyerek tepki göstermiştir. (HM27416 İbn Hanbel, VI, 340)

Yine küçük bir kız iken babası ile **Hz. Peygamber’i** ziyarete gelen Ümmü Hâlid, onun mübarek sırtındaki peygamberlik mührüne dokununca babası tarafından azarlanmış ama Rahmet Peygamberi, **“Bırak onu (dokunsun).”** buyurmuştur. (B5993 Buhârî, Edeb, 17)

Hz. Peygamber Çocuğun Yanlışını Eğitim Fırsatı Olarak Görürdü

Çocuğun yaptığı yanlışları eğitimi için fırsat olarak değerlendirmek ve kuru kuruya cezalandırmak yerine, bir daha aynı hatayı işlemesini engelleyecek şekilde doğruyu öğretmek de Peygamber yöntemidir.

Bir defasında hurma ağaçlarını taşıyan bir çocuğu yakalayanlar, cezalandırması için yaka paça Sevgili Peygamberimizin huzuruna getirmişler, ama Peygamberimiz onu azarlamak yerine, **“Evladım, ağaçları niye taşıyorsun?”** diye sormuştur. Karnının aç olduğunu öğrendiğinde, **“Hurma ağaçlarını taşılama da altlarına dökülenleri ye.”** buyurarak ona doğruyu öğretmiş, hatta başını okşadıktan sonra, **“Allah’ım, bu yavrunun karnını doyur.”** diye dua etmiştir. (Ebû Dâvûd, Cihâd, 85; Tirmizî, Büyû’, 54)

Bir başka seferinde, yemek yerken tabağın içinde elini rasgele dolaştıran Ömer b. Ebû Seleme’nin bu yanlış hareketine müdahale eden Allah Resûlü, doğrusunu öğretmeyi de ihmal etmemiş, **“Yavrum, Besmele çek, sağ elinle ve önünden ye.”** buyurmuştur. (Buhârî, Et’ime, 2; Müslim, Eşribe, 108)

Hz. Peygamber Çocuklara Yaşayarak Öğretirdi

Çocuk duyduğunu ve okuduğunu değil gördüğünü benimsemekte, özellikle anne babasını model alarak kendi davranışlarına yön vermektedir. Bu bağlamda, **“Allah’tan sakının, çocuklarınız arasında adil olun!”** (Müslim, Hibe, 13; Buhârî, Hibe, 13) emrine uyarak evinde adaleti gözeten bir babanın evlatları, adaleti, yaşayarak öğrenecektir.

“Gel, sana bir şey vereceğim!” diye çocuğunu çağıran Abdullah b. Âmir’in annesine, gerçekten bir şey verip vermeyeceğini soran Peygamberimiz, hurma vereceğini duyunca, **“Aman dikkat et! Eğer ona bir şey vermemiş olsaydın, senin için bir yalan olarak yazılacaktı.”** (Ebû Dâvûd, Edeb, 80) buyurmuştur. Çünkü eğer anne babası doğru sözlü olursa çocuk da dürüstlüğü öğrenecek, aksi takdirde yalan üzerine kurulu bir hayatı normal karşılayacaktır.

Hz. Peygamber Çocukları Sosyal Hayata Dahil Etmiştir ve İbadet Eğitimi Vermiştir:

Çocuğa güzel örnek olmak ahlâkî gelişimi için şart olduğu gibi sosyal hayata alışması ve ibadet hayatını benimsemesi açısından da büyük önem taşır. Sevgili Peygamberimizin çocukları sosyal hayattan dışlamamasının en bariz göstergesi, onların Medine mescidine gelmelerine engel olmamasıdır. Çünkü mescid o günün sadece ibadetgâhı ve medresesi değil hayatın kalbinin attığı ve hukuktan edebiyata her türlü sosyal hâdisenin cereyan ettiği merkezidir.

Peygamber mescidinde vakit namazlarında bile bir saf oluşturacak kadar çok **çocuk bulunması**, (Ebû Dâvûd, Salât, 96) Allah Resûlü'nün hayatın akışıyla çocukları ne denli sık buluşturduğunu göstermektedir.

Omzunda bazen kız, bazen de erkek **torunları** ile **namaz** kılan (Ebû Dâvûd, Salât, 164, 165; Nesâî, Tatbîk, 82) hatta bu şekilde cemaate namaz kıldıran (Müslim, Mesâcid, 43) ve cuma hutbesi veren (Tirmizî, Menâkıb, 30; Nesâî, Cum'a, 30) Hz. Peygamber, elbette çocukların namazla büyümesini arzulamaktadır.

Sadece mescidde değil evlerde de namaz kılarken çocukların namaza katılmasını **sağlayan Peygamber Efendimiz**, (Buhârî, Ezân, 164) açık alanda namaz kılınırken safların arasında dolaşan çocuklara aldırmamıştır. (Buhârî, Ezân, 161; Müslim, Salât, 254)

Onları ibadet edilen ortamdan uzaklaştırmamış, aksine nasıl namaz kılacaklarını bizzat öğretmiştir. Söz gelimi Enes'e, *“Yavrucuğum namazda yüzünü sağa sola çevirip bakma.”* (Tirmizî, Cum'a, 60) demiştir. Cemaate katıldığında yanlışlıkla imamın soluna duran amcasının küçük oğlu Abdullah b. Abbâs'ı tutup sağ tarafına geçirdikten sonra başını okşamıştır. (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 26; Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 182)

Peygamberimiz, çevresindeki çocukları her fırsatta namaz konusunda teşvik ve kontrol etmiştir. Bir gece eşi Meymûne annemizin odasına girdiğinde, geceyi orada geçireceği anlaşılan **Abdullah b. Abbâs'ı** görünce, *“Çocuk namaz kıldı mı?”* diye sormuş, aynı zamanda Abdullah'ın da teyzesi olan Meymûne annemizden onun namazını kıldığını öğrenmeden içi rahat etmemiştir. (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 26)

Çocuklara dinî bir terbiye vermede Peygamberimizin özellikle namaz üzerinde ısrarla durduğu görülmektedir. İbadet sevgisinin erkenden yerleşmesi ve geç olmadan alışkanlık hâlini alması için, *“Sağını solundan ayırabilen yaşa geldiği zaman (çocuğa) namaz*

kılmasını emredin.” buyuran Peygamberimiz, (Ebû Dâvûd, Salât, 26) ilerleyen yaşlarda çocuğun namaz kılması için ısrarcı olunması gerektiğini de vurgulamıştır. (Ebû Dâvûd, Salât, 26; Tirmizî, Salât, 182)

Tıpkı **namazda** olduğu gibi **oruç tutma konusunda** da çocukların **küçük** yaştan itibaren eğitilmelerini isteyen Peygamberimizin zamanında, anneler küçüklerin oruçla barışık olmaları için onlara yünden oyuncaklar yaparak açıklıklarını unutturmaya çalışmışlardır. (Buhârî, Savm, 47; Müslim, Sıyâm, 136) İbadetle iç içe büyümeleri gereken çocukların hac gibi bir izdihama katılmalarına bile müsamaha gösteren Allah’ın Resûlü, kucağındaki bir çocuğu kaldırarak, **“Buna da hac var mı?”** diye soran anneye, **“Evet. (Onunla birlikte haccettiğin için) sana da ayrıca ecir var.”** (Müslim, Hac, 409; Tirmizî, Hac, 83) buyurmuştur.

Birkaç Tavsiye:

Önce kendi yaşantımızda yanlış olan şeyleri düzeltelim. Yaşam tarzımızı değiştirelim. Evimizi eğitim yuvasına çevirelim. Çocuklarımıza okuma alışkanlığı kazandıralım.

Yaşlarına uygun olmayan TV yayınlarından uzak turalım, sihir, büyü, sigara, içki, ahlaksızlık, yalan söyleme, anne babayı kandırma, başkalarına zarar verme, öldürme sahneleri içeren çizgi film ve filmleri asla izletmeyelim.

İyi arkadaşlar edinmesine yardımcı olalım.

Şartsız sevgi: Çocuğu eğitmek için sevmeme gibi yollarla tehdit etmek ve sindirmek; çocuğun tümünden kendisinin sevmeye değmez, değersiz biri olduğuna dair şuuraltı geliştirmesine sebep olur. Çocuğun sevgiyle büyüdüğü unutulmamalıdır

Şefkat ve nezaket: Ne ekersen onu biçersin. Şefkat ve nezaketle yetiştirilen çocuk bu özelliklere sahip olmakla beraber ileride kibar ve sevimli biri olur.

Çocuğu ciddiye almak: Çocukların benlik bilinci 4-5 yaşına kadar oluşur. Bu yüzde ciddiye alınmamak, adam yerine konulmamak onları da üzer

Eşit ve adil davranmak: Kız erkek ayırımı yapmak biri birinden üstün tutmak doğru değildir.